

Hengekøya

Når og hvor hengekøya først kom inn i vår kulturhistorie har jeg ikke forsøkt å finne ut. Ordet «køye» antyder imidlertid at den er av maritim opprinnelse. Vi støter sjelden eller aldri på hengekøya i litteraturen om sivil skipsfart. På orlogsfartøyene har den derimot vært et svært alminnelig sove- og beredskap langt inn i dette århundre.

Hengekøya ble her den eneste praktiske løsning av planmessige grunner, da orlogsfartøyene hadde stort mannskap i forhold til fartøystørrelsen.

Jeg hadde selv fornøyelsen av å

dekke sovebehovet i hengekøye i løpet av et tre måneders tokt med «Statsraad Lehmkuhl» i 1970. Losjeringssystemet ombord i skoleskipet var sannsynligvis en direkte modell fra marinens fartøyer. (Ifølge båtsmann Skårnes på Statsraaden stammer også de fleste hengekøyene der ombord fra marinen).

I 1970 var vi ca. 100 elever ombord på «Statsraad Lehmkuhl», fordelt på forre styrbord og babord banjer, (oppholds-, sove-, spise- og klasserom). Elevene på styrbord banjer var nummerert etter oddetall, mens babordsvakta hadde partall. Når frivakta skulle til køy, var det oppstilling i nummerrekkefølge på banjeren. To mann hadde jobben å ta hengekøyene opp fra køykista, og numrene ble ropt opp. Hver enkelt gikk så fram og hentet sine køyer, slengte den over skulderen og så tilbake i geleddet til alle køyene var utdelt - før køyene kunne henges opp på sine respektive kroer under dekk. Jeg hadde nr. 93. Køyklærne besto av tre ulltepper. Selv om vi lå så trangt at vi tok borti naboen på begge sider, var det sjelden problemer med søvnen - bortsett fra enkelte som forlystet seg med å huke ned sine sovende kamerater fra køykrokene. De var imidlertid som regel så hensynfulle at de slapp ned fotenden, slik at den uheldige ikke gikk i døren med hodet først. Etter endt frivakt var det å surre hengekøyene stramt, slenge den over skuldra og marsjere på rekke fram og lempe dem ned i køykista igjen.

Behovet for hengekøyer meldte seg igjen da vi skulle på tur til Molde med skøyta (halveis innredet og mangel på køyplasser). Båtsmann Skårnes var imøtekommende og situasjonen var berget med 2 hengekøyer fra Statsraaden. Før vi leverte dem tilbake, sydde vi ei køy etter mål av Lehmkuhl-køyene og bringer herved modellen videre. Hengekøya er praktisk som ekstrakøye som kan stues bort om dagen og er ellers svært populær blant ungene. Som barnekøye har den også den fordelen at det er omtrent umulig å rulle ut selv i sterk slingring. (Ytterfestene strammes mest, slik at køya blir dyp).

Materialene som trengs er stort sett seilduk, tråd, noe tauverk, kauser, evt. maljer og et par ringer for opphenget, mens verktøyet består av seilnål, symaskin, saks og kniv. I det hele tatt nokså enkelt for den som skulle få lyst til å prøve seg! (Spesielle køykroer i messing lages av Solberg Metallstøperi på Østeroøy og er å få kjøpt hos velassorterte skipshandlere. Red.s anm.)

